

Arbeidsmarkt 4

1. De beloning voor het beschikbaar stellen van de productiefactor arbeid is loon. Dit loon dat een werknemer ontvangt is voor banken een basis voor het verstrekken van bijvoorbeeld een hypothecaire lening. Leg uit hoe banken het loon gebruiken als indicatie voor de kredietwaardigheid van een klant.

Bij het verstrekken van een hypothecaire lening kijken banken niet alleen naar de waarde van het onderpand (het huis) maar proberen ze ook een inschatting te maken van de kredietwaardigheid van de klant. Als richtlijn hanteren de banken dat er vier keer het jaarinkomen aan hypothecaire lening kan worden verstrekt.

2. Leg uit dat het hanteren van een dergelijke richtlijn de transactiekosten van het verstrekken van een hypothecair krediet verlaagt.

Banken moeten op zoek naar klanten die kredietwaardig zijn. Een inkomenstoets is snel gedaan. Het geeft banken een redelijke indicatie van de kredietwaardigheid van de klant. De zoekkosten worden dus verlaagd.

3. Om concurrentie tussen banken te voorkomen hanteren alle banken dezelfde inkomenseis. Leg uit hoe zelfbinding ervoor zorgt dat banken zich aan deze afspraak houden.

Banken weten dat als ze de afspraak schenden ze reputatieschade oplopen. Door de afspraak te maken en doordat ze bij schending van de afspraak schade oplopen weten ze dat ze zichzelf binden aan het naleven van de afspraak.

4. Hoe lopen banken reputatieschade op als ze de afspraak niet nakomen?

Andere banken zullen niet nalaten bekend te maken dat een bank op een onverantwoorde wijze kredieten verstrekt. Klanten (spaarders vooral) zullen dat niet waarderen. Een bank wil graag solide overkomen.

5. Zelfbinding is de manier bij uitstek om in het bedrijfsleven afspraken te maken. Leg uit hoe dat werkt.

Iedereen werkzaam in het bedrijfsleven weet hoe belangrijk het is een reputatie op te bouwen betrouwbaar te zijn. Zo'n reputatie is sneller verloren dan opgebouwd. Aangezien niemand afspraken met je wil maken als je de naam hebt onbetrouwbaar te zijn weet iedereen dat je er alles aan zult doen je naam hoog te houden. Dit betekent dat mensen met een goede naam zich het makkelijkst zelf kunnen binden.

6. Naar aanleiding van de kredietcrisis die begon als een hypotheekcrisis heeft men in Nederland het depositogarantiestelsel verbeterd. Iedereen die in Nederland geld op de bank heeft staan krijgt dit gegarandeerd terug tot een bedrag van € 100.000,-. Dit bedrag wordt betaald uit een fonds waar alle banken geld in hebben gestort. Waarom hebben de banken dit ingesteld?

Banken hebben dit ingesteld om een run op de banken te voorkomen op het moment dat het publiek ook maar het minste vermoeden heeft dat een bank in de problemen zit.

7. Leg uit hoe deze regeling kan leiden tot moral hazard (moreel wangedrag) bij de klanten van een bank.

De klanten van een bank weten dat hun geld tot € 100.000 is gegarandeerd. Het is dan niet nodig om zorgvuldig een bank uit te zoeken. Je krijgt je geld toch wel terug.

8. Hoe kan de regeling leiden tot moral hazard bij banken?

Banken weten zullen minder kieskeurig zijn bij het verstrekken van hypotheeklen. Ze weten dat als ze in de problemen komen er een garantiestelsel is dat de spaarders schadeloos stelt. Deze wetenschap zou er toe kunnen leiden dat banken meer risico gaan nemen.

9. Leg uit hoe het garantiestelsel de transactiekosten voor de spaarder verkleint.

Als dit garantiestelsel niet had bestaan had een spaarder goed moeten kijken welke bank betrouwbaar is en welke niet. Dit betekent dat de spaarder daar onderzoek naar had moeten doen.

10. In hoeverre is een goed functionerend geldstelsel een collectief goed?

Als banken massaal failliet gaan heeft iedereen daar last van ook al heb je helemaal geen geld op de bank staan, of ook al gaat jouw bank niet failliet. Immers een financiële crisis zal leiden tot een crisis in de reële economie en dat laatste zal iedereen raken.

11. Leg uit dat de overheid moet ingrijpen als een bank dreigt om te vallen.

Zoals we net hebben gezien is een goed functionerend geldstelsel een collectief goed. De overheid heeft als taak ons van collectieve goederen te voorzien. Daarom zal ze moeten voorkomen dat een bank omvalt.

12. Waarom moet de overheid ons voorzien van collectieve goederen?

Voor individuele personen is het niet mogelijk een collectief goed aan te schaffen. De prijs die een individu daarvoor betaalt weegt niet op tegen de kosten. Maar als het goed eenmaal is aangeschaft profiteert iedereen daarvan. Iedereen zal dus wachten tot een ander het goed aanschaft.

13. Wat zijn de kenmerken van een collectief goed?

Het belangrijkste kenmerk is dat een ander niet uitgesloten kan worden van het gebruik. Dit betekent dat wanneer iemand het koopt, iedereen het meteen heeft.

Het tweede kenmerk is dat het gebruik van de een het gebruik van een ander niet onmogelijk maakt. Als ik gebruik maak van een collectief goed kan een ander dat nog net zo goed. Dus als ik profiteer van een goed functionerend geldstelsel kan een ander daar nog steeds van profiteren.

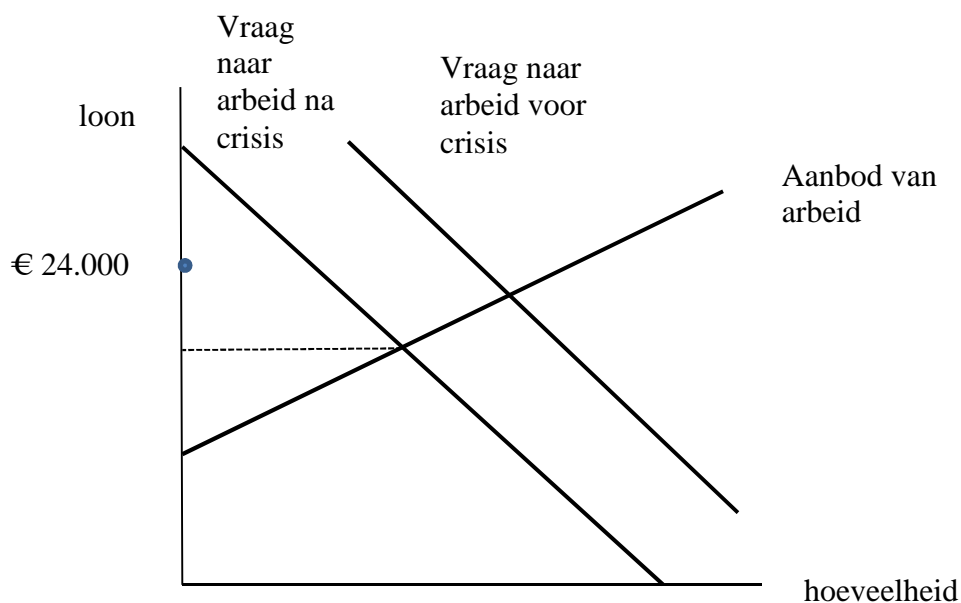
14. Wat zijn quasi-collectieve goederen?

Dat zijn goederen waarvan je wel anderen kunt uitsluiten (missen dus de eerste eigenschap van echte collectieve goederen) maar die niet het gebruik door een ander onmogelijk maken als jij het gebruikt. Voorbeelden: wegen, parken, scholen etc.

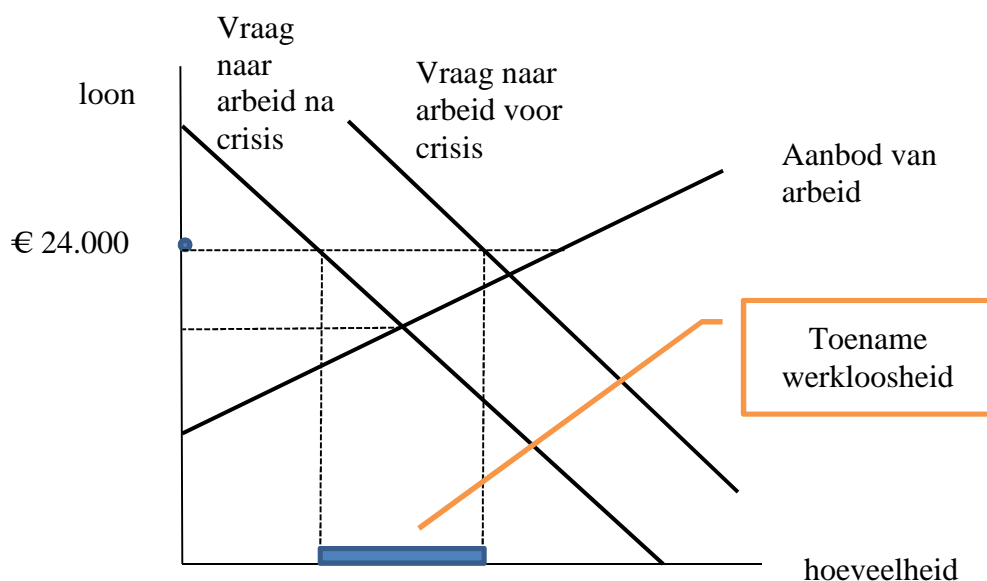
15. Door de kredietcrisis is de vraag naar arbeid gedaald. Verder blijkt dat er sprake is van een zekere loonstartheid. Lagere lonen dan € 24.000 per jaar komen niet voor. Wat wordt bedoeld met loonstartheid?

Met loonstartheid wordt bedoeld dat lonen moeilijk dalen. Dat heeft te maken met de onderhandelingspositie van de vakbonden. De vakbonden vinden een loondaling niet te verkopen aan hun leden.

16. De volgende grafiek geeft die situatie voor en na de kredietcrisis weer.

Wat is de toename van de werkloosheid als gevolg van de kredietcrisis?

17. Op termijn zal in een situatie zoals hierboven beschreven de loonstarheid verdwijnen.
Geef hiervoor een argument vanuit de aanbodzijde geredeneerd.

Door de hoge werkloosheid zullen vakbonden gedwongen worden hun looneisen bij te stellen.
De leden die werkloos dreigen te worden zullen hier op aandringen.

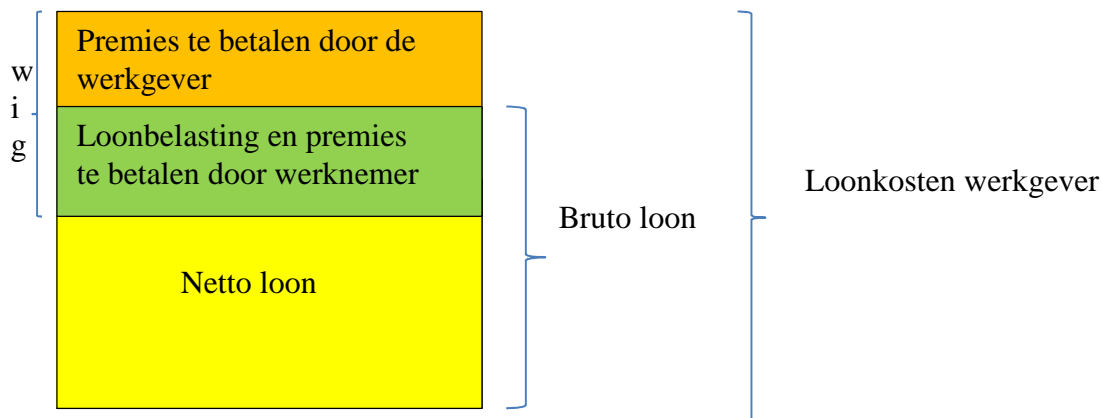
18. Geef een argument vanuit de vraagzijde geredeneerd.

De werkgevers zullen merken dat de arbeidskosten toenemen door de steeds hogere premies
(voor de WW) die betaald moeten worden. Ze zullen daarom lagere lonen gaan bedingen.

19. Waaruit bestaan de loonkosten voor een werkgever?

Wat de werkgever en werknemer zijn overeengekomen is het bruto loon. Maar dit bruto loon is niet wat de werknemer in zijn handen krijgt. Immers van het bruto loon wordt ingehouden de loonbelasting, de premies voor de volksverzekeringen, de werknemersverzekeringen en de pensioenpremie. Daarnaast moet de werkgever ook nog eens premies betalen voor de werknemersverzekeringen en voor de pensioenen. Als we die bedragen optellen bij het bruto loon krijgen we de loonkosten.

Schematisch ziet dit er als volgt uit:

20. Wat is de wig?

De wig is het verschil tussen de loonkosten voor de werkgever en het netto loon.